

14.11.2023

**ANKARA
TİCARET BORSASI
Basın Bürosu**

**GÜNLÜK BASIN
ÖZETLERİ**

**14 Kasım 2023
Salı**

RESMÎ GAZETE'DE BUGÜN

14 Kasım 2023 Salı

YÜRÜTME VE İDARE BÖLÜMÜ

CUMHURBAŞKANI KARARLARI

- Yozgat İli Sınırları İçerisinde Bulunan S:201800545 Numaralı IV. Grup Maden (Linyit) İşletme Ruhsatlı Sahada, Ruhsata Konu Maden Üretimine Devam Edilebilmesi İçin İhtiyaç Duyulan Bazı Taşınmazların Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğü Tarafından Acele Kamulaştırılması Hakkında Karar (Karar Sayısı: 7776)
- Silvan 1. Merhale Projesi (GAP) Kapsamındaki Kıbrıs Barajı İşinin Yapımı Amacıyla Bazı Taşınmazların Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü Tarafından Acele Kamulaştırılması Hakkında Karar (Karar Sayısı: 7777)
- Türkiye Kömür İşletmeleri Kurumu (TKİ) Genel Müdürlüğü Uhdesinde Bulunan Bolu İli Sınırları İçerisindeki S:50428 Ruhsat Numaralı Sahada Kömür Üretim Faaliyetlerinin Devamı İçin İhtiyaç Duyulan Bazı Taşınmazların Türkiye Kömür İşletmeleri Kurumu Genel Müdürlüğü Tarafından Acele Kamulaştırılması Hakkında Karar (Karar Sayısı: 7778)
- Tekirdağ İli, Muratlı İlçesinde Bulunan Bazı Yerlerde Arazi Toplulaştırması ve Tarla İçi Geliştirme Hizmetleri Yapılması Hakkında Karar (Karar Sayısı: 7779)
- İzmir İli, Aliağa İlçesinde Bulunan ve Sınırları Gösterilen Alanın Ege Çelik Endüstrisi Sanayi ve Ticaret Anonim Şirketi Aliağa Özel Endüstri Bölgesi Olarak İlan Edilmesi Hakkında Karar (Karar Sayısı: 7780)
- Cebelibereket Erzin Enerji İhtisas Endüstri Bölgesinde Başvuruda Bulunan Yatırımcıların Yatırımda Kullanacakları Sabit Yatırım Tutarı Üzerinden Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Merkez Saymanlık Müdürlüğü Hesabına Yatıracakları Oranın, Binde Bir Olarak Belirlenmesi Hakkında Karar (Karar Sayısı: 7781)
- 6183 Sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanununun 51 inci Maddesinin Birinci Fıkrasında Yer Alan Gecikme Zammı Oranının, Her Ay İçin Ayrı Ayrı Uygulanmak Üzere %3,5 Olarak Belirlenmesi Hakkında Karar (Karar Sayısı: 7782)
- Özelleştirme İdaresi Başkanlığı ile İlgili Karar (Karar Sayısı: 7783)

ATAMA KARARLARI

- Cumhurbaşkanlığı Tarafından Yapılan Atamalar Hakkında Kararlar (Karar: 2023/497, 498, 499, 500, 501, 502, 503)

YÖNETMELİKLER

- Yapı Müteahhitlerinin Sınıflandırılması ve Kayıtlarının Tutulması Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik

14.11.2023

— Dışışleri Bakanlığı Diplomatik Kariyer Memurlarının Görevde Yükselme Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik

— Tarım Makineleri ve Tarım Teknolojisi Araçlarının Deney ve Denetim Esaslarına İlişkin Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik

TEBLİĐLER

— Yükseköğretim ğrencilerine Teknolojik Cihaz ve İnternet Desteği Verilmesine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Tebliđ

— Tahsilat Genel Tebliği (Seri: C Sıra No:7)

YARGI BÖLÜMÜ

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

— Anayasa Mahkemesinin 28/9/2023 Tarihli ve E: 2023/35, K: 2023/163 Sayılı Kararı

Komisyonunda bütçe eleştirisi: En son ne zaman ahıra girdiniz?

Bakan Yumaklı'ya bütçe eleştirisinde bulunan CHP'li Günaydın, "Yaptığınız konuşmada yaşananlara ilişkin bir tek gerçek cümle duymak istedim. Durumu yansıtan Türkiye fotoğrafını gerçekçi olarak ortaya koyan bir tek cümle yok. Bakanlık bürokratları ve Sayın Bakan ve yardımcılarını Meclis koridorlarından çıkın Kars'ta bir ahıra girin." dedi.

TBMM Plan ve Bütçe Komisyonu'nda, Tarım ve Orman Bakanlığı'nın bütçe teklifi görüşülüyor.

Komisyonunda CHP'li milletvekilleri Bakan İbrahim Yumaklı'nın masasına soğan, pamuk ve limon koyarak ürün fiyatlarını protesto etti.

CHP Grup Başkanvekili Gökhan Günaydın, komisyonunda yaptığı konuşmada, Yumaklı'nın bakanlığının bütçesiyle ilgili yaptığı konuşmayı eleştirdi.

Günaydın, şunları söyledi:

"Türkiye şu anda çok ciddi bir gıda kriziyle karşı karşıyadır. Yaptığınız konuşmada yaşananlara ilişkin bir tek gerçek cümle duymak istedim ya. Bir tek gerçek cümle. Bir tek durumu yansıtan Türkiye fotoğrafını gerçekçi olarak ortaya koyan bir tek cümle yoktur. Yapılanlar anlatılıyor içinde rakamlar yok. Anlayabileceğimiz, geçmişle karşılaştırabileceğimiz rakam yok. Mümkün olduğunca gerçeği örtmek için yuvarlak sözcüklerle bir üst örtme çabası görüyoruz. İkinci bölümde de yapacaklarını anlatıyorlar. Galiba yeni iktidara geldiniz, yapacaklarınızı anlatıyorsunuz öyle mi?"

Ben size şunu ifade etmek isterim. Bakanlık bürokratları ve Sayın Bakan ve yardımcılarını Meclis koridorlarından çıkın Kars'ta bir ahıra girin. Eğer size vatandaş, 'Yem fiyatlarında hiç sorun yok. Hayvan beslememde hiç sorun yok durumum gayet iyidir' diyorsa siz yüzde yüz haklısınız. En son ne zaman ahıra girdiniz.

Ben Silivri'de TMO'nun önündeydim. İnsanlara randevu verilmiyor. Bunun nedeni olarak da randevu sistemindeki sorunlar anlatılıyor. Türkiye istese randevu sistemindeki sorunu hemen çözer. İstemediğiniz ne biliyor musunuz? Mümkün olduğunca düşük fiyatla buğday almak, onu da mümkünse daha ucuz fiyatla piyasaya göndermek istiyorsunuz, onu da TMO almasını diye çiftçiyi saatlerce günlerce kapıda bekletiyorsunuz. Burada konuştuğularınızı gidip TMO önünde kuyrukta bekleyen Trakya'daki çiftçilere anlatabilirdeniz ortada sorun yok demektir. Ama o çiftçinin size neler söyleyeceğini ben temin ediyorum." dedi.

Gıda enflasyonu

Narenciye üreticilerinin sorunlarına da dikkat çeken Günaydın konuşmasını şöyle sürdürdü:

"Mersin'e Hatay'a gidin narenciye çiftçisine bir hatırlarını sorun. Narenciye çiftçisi bakalım siz ne söyleyecek? Arkadaşlar burada her gün kravatlarımızı takıyoruz, beyaz gömleklerimizi giyiyoruz. Ne için yapıyoruz bunları? Birbirimize masal anlatmak için mi yapıyoruz? Macaristan'ın 4 katından fazla Türkiye'de gıda enflasyonu var. Bu Türkiye nasıl bir Türkiye dünyada tarımın başladığı memleketin gıda enflasyonunda kendinden sonra gelen ülkeye 4 kat atacak şekilde birinci konuma getirmişiz, hiç olmazsa bakanlıktan bu gıda enflasyonunun mazereti bir özrü varsa ve bunu aşağıya çekmek için planlarını duymak isterdik. Ne anlatıyorsunuz?"

"20 milyon insan açlık sınırında"

Siz insanların doyorabiliyor musunuz, sorun burada? Bu memleketin insanları aç, 20 milyon insan açlık sınırında bu ülkede . Dünyanın en büyük ihracatçısı (Türkiye) diye anlatıyorsunuz ya, doğru değil. En temel ürünleri sayacağım size. Bunların birinde Türkiye kendi kendine yetiyorsa 'Gökhan Günaydın doğru söylemiyor' deyin. Buğday, arpa, mısır, soya, ayçiçeği, çeltik, baklagiller, mercimek, mercimek, nohut, et, et ürünleri... Bunlardan birinde 'Türkiye kendisine yetiyor' deyin tartışma açalım.

Siz bize diyorsunuz ki 'Türkiye gıda da ihracatçı ülke.' Doğru değil. Tarımsal ham madde dış ticaretinde ne olmuş size söyleyeyim, 2020'de 4,1 milyar dolar açık vermişiz, 2022'de 7,5 milyar dolar açık vermişiz."

Buğdayın ana vatanı Türkiye yılda 10 milyon ton buğday ithal ediyoruz. TMO Genel Müdürü burada. Ben yıllarca TMO'da uzmanlık yaptım. Eş değer katsayı çevirme katsayısıyla hesaplırsanız, Türkiye'nin işlenmiş tarım ürünü ihracatı için kullandığı ham madde miktarının 7 milyon ton olduğunu bulursunuz. Yani buğdayda Türkiye 3

milyon ton her yıl şakır şakır açık veriyor. Gizlemekle kimse bir yere varamaz. Bizim yapmamız gereken artan talebe karşılık ekim alanlarımızı arttırabilir miyiz?"

"Ekim alanları azaldı"

Ekim alanlarındaki küçülmeye dikkat çeken Günaydın, "Türkiye'nin son 20 yılda ekim alanları 2,7 milyon hektar azalmış. 27 milyon dekar Türkiye son 20 yılda ekim alanlarını azaltmış, çiftçi ekmekten vazgeçmiş. Bu üç Trakya büyüklüğündeki alanı ifade ediyor. Bunun sebebine ilişkin araştırmanız, çözümünüz var mı? Bu bir veri değil mi? Bunu sunumunuzda niye söylemiyorsunuz? Gerçeği olmamış gibi göstererek bir yere varabilir miyiz.

Köylerde ortalama çiftçi yaşı 55-56. Genç çiftçileri gerçekten özendirmek için ne yaptınız, hangi sonucu aldınız? Köylünün okullarını kapatırsanız, kırsal alandaki sosyal alt yapı yatırımlarından vazgeçerseniz, bu genç insanları nasıl olacakta kırsal alanlara çekeceksiniz."

"Gübre fiyatlarında inanılmaz bir artış var"

Hayvancılıkla ilgili durumu da değerlendiren Günaydın, "Gerçekten hayret ediyorum. Gübre fiyatlarında inanılmaz bir artış var. Gariban çiftçinin sesi çıkmıyor, sesi. Türkiye tarım ürünleri üretici fiyat endeksindeki enflasyon yüzde 150. GÜBRETAS'ın yıllarca icra kurulu başkanlığını yaptınız, ne oldu? Gübre fiyatlarında bir eksilme azalma mı var? Yoksa çiftçinin ulaşamadığı bir gübre fiyatı mı var? Ne önlem alıyoruz? Gübre fiyatlarını uygun noktaya çekebilmek için ne önlem alıyoruz? Yem fiyatlarıyla övünüyorsunuz. Türkiye yılda 25 milyon ton yem üretiyor. Ne kadar ithal ham maddeye dayanıyor? 13 milyon ton arkadaşlar. Ürettiğimiz her iki kilogram yemin bir kilogramlık ham madesi dışarıdan geliyor. Buna rağmen arkadaşlar yem sanayinde yaşanan olumlu gelişmelerden bahsediyorlar, hayret ediyorum. Çiftçi hayvanının önüne koyduğu yemin fiyatına inanamıyor. Çiftçi hayvanının önüne yem koyamıyor." (ANKA)

Haksız ticaret yapan firmalara 710 milyon TL para cezası verildi

Ticaret Bakanı Ömer Bolat, fahiş fiyat, stokçuluk ve haksız ticari uygulamalar gerçekleştiren firmalara, yılın başından bu yana toplam 710 milyon lira idari para cezası uygulandığını açıkladı.

İş Dünyası İstişare Toplantısı kapsamında, iş dünyasının sivil toplum kuruluşları temsilcileriyle Haliç Kongre Merkezi'nde bir araya gelen Ticaret Bakanı Ömer Bolat, "Fahiş fiyat, stokçuluk ve haksız ticareti önleme çalışmaları kapsamında, Aralıksız devam eden denetimlere ilave olarak gerekli hukuki düzenlemeleri hızlıca hayata geçiriyoruz.

Bu kapsamda, Ticaret Bakanlığımız ve bünyesinde yer alan Haksız Fiyat Değerlendirme Kurulu ile Reklam Kurulu tarafından, perakende marketlerden otomotiv işletmelerine, emlak-gayrimenkul firmalarından hizmet sektörü firmalarına kadar fahiş fiyat artışı, stokçuluk ve tüketicilere yönelik aldatıcı ve yanıltıcı uygulamalar içindeki yüz binlerce işletmeye yapılan denetimler sonucu idari para cezaları uygulanmıştır. Piyasa bozucu ve tüketicilere zarar veren faaliyetlere yönelik olarak 2023 yılında uygulanan idari para cezalarının toplamı 710 milyon TL'ye ulaşmıştır" açıklamasını yaptı.

Fiyatların düşeceğine olan inanç ve güven arttı

Toplantı öncesinde Ticaret Bakanlığı'nın 13 Ekim'de Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın çağrısı üzerine özel sektör kuruluşlarına indirim çağrısı yaptığını anımsatan Bolat, başta otomotiv ve gayrimenkul olmak üzere gıda ve giyim,

perakende sektörlerinde, mobilya, elektronik eşya, lokanta ve otel gibi hizmet sektörlerinde yapılan fiyat indirimlerinin vatandaşları kısmen de olsa memnun ettiğini ve en önemlisi fiyatların düşeceğine olan inanç ve güvenin arttığını söyledi.

Ticaret Bakanlığına başvuran ve fiyat indirimlerini sunan yaklaşık 500 büyük işletmenin 55 bine yakın şubesiyle gıdadan tekstile, mobilyadan elektroniğe, beyaz eşyadan kozmetiğe, hizmetler sektörüne kadar pek çok farklı grupta kampanyaya katılım sağladığını dile getiren Bolat, Türkiye'deki işletmelerin yüzde 43'ünün, tedarik zincirinin yine tüm unsurları eklendiğinde yüzde 63'ünün perakende sektöründe yer aldığını ve kampanyanın daha da büyümesinin mümkün olduğunu belirtti. "

Enflasyonu kısa vadede kendisi için yüksek kazanç gibi görenler, orta vadede pazar kaybı, satınalma gücü azalmasına bağlı talep düşmesi ve sermayenin erimesi tehlikesini unutmamalıdır" diyen Bolat, "Ayrıca düşük fiyatlı ithal ürün rekabeti tehlikesi de başka bir risktir. Başka bir deyişle, üretici ve satıcı bindiği dalı kesmemelidir. Bugün artık birbirine bakıp fırsatçılık anlayışıyla sürekli zam yapıp fiyatları arttırma dönemi değil, fiyat indirerek sürümden kazanma dönemi olmalı" dedi.

Enflasyon artışı yavaşladı

Olumlu makroekonomik gidişata rağmen, küresel enflasyon dalgasının Türkiye ekonomisini de olumsuz etkilediğini belirten Bolat, şöyle devam etti: "Jeopolitik riskler ve deprem felaketi ile zaman zaman maruz kaldığımız döviz kuru atakları , yüksek bir enflasyonla karşı karşıya kalmamıza neden oldu. Ekim'de yıllık bazda tüketici fiyat endeksi yüzde 61,36 ,yıllık bazda yurt içi üretici fiyatları yüzde 39,39 seviyesinde gerçekleşmiştir. Ekimde aylık bazda ise tüketici fiyat endeksi yüzde 3,43, yurt içi üretici fiyatları yüzde 1,94 düzeyinde gerçekleşmiştir. Veriler, enflasyon oranı artışının yavaşladığına işaret ediyor.

Hazır betoncular da indirimde gidiyor

Ticaret Bakanı Ömer Bolat, hazır beton üretici ve satıcısı işletmelerin kendisine, 'Cumhuriyetimizin 100. yılında halkımızın ve devletimizin yanındayız' başlıklı fiyat indirim kampanyasına katılacakları taahhüdünde bulunduğunu ifade etti. Türkiye Hazır Beton Birliği (THBB) heyetiyle yaptığı görüşmeye ilişkin açıklama yapan Bolat, THBB Yönetim Kurulu Başkanı Yavuz Işık ve Yönetim Kurulu üyelerini ile hazır beton üretimindeki sektörel sorunlar konusunda görüş alışverişinde bulduklarını bildirdi.

Hazır beton üreticilerinin son zamanlarda ülke genelinde ve özellikle 6 Şubat depreminin en ağır etkilediği 5 kentteki fahiş fiyat artışları ve piyasa bozucu uygulamalar konusundaki uyarıları ve fiyatların indirilmesi talebini kendisine ilettiklerini belirten Bolat, "Toplantıda 'Cumhuriyetimizin 100. yılında halkımızın ve devletimizin yanındayız' başlıklı fiyat indirim kampanyasına katılacakları taahhüdünde bulundular" diye konuştu.

Kamu alacakları için gecikme zammı oranı yüzde 3,5 oldu

Kamu alacakları için uygulanan gecikme zammı oranı yüzde 3,5 olarak belirlenirken, tecil faiz oranı ise yıllık yüzde 24'ten yüzde 36'ya yükseltildi.

Amme Alacakları İçin Uygulanan Gecikme Zammı Oranının Yeniden Belirlenmesine İlişkin Cumhurbaşkanı Kararı, Resmi Gazete'de yayımlandı.

Karara göre, 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun'da yer alan gecikme zammı oranı, her ay için ayrı ayrı uygulanmak üzere yüzde 3,5 oldu.

TECİL FAİZ ORANI DA AÇIKLANDI

Öte yandan Hazine ve Maliye Bakanlığı Gelir İdaresi Başkanlığının Tahsilat Genel Tebliği de yayımlanarak yürürlüğe girdi.

Buna göre, amme alacaklarında yıllık yüzde 24 olarak uygulanan tecil faizi oranı bugünden itibaren yüzde 36 olarak belirlendi.

Bugünden önce yapılan müracaatlara dayanılarak tecil edilecek olan amme alacaklarıyla tebliğin yayımı tarihinden önce tecil edilmiş ve tecil şartlarına uygun ödenmekte olan amme alacaklarına tecil şartlarına uygun ödendikleri sürece müracaat tarihlerinden itibaren eski tecil faizi oranı (yüzde 24) uygulanacak.

14.11.2023

Aynı şekilde, bugünden önce tecil talebinde bulunulmuş ve talep kabul edilerek tecil edilmiş amme alacaklarına yönelik tecilin ihlal edilmiş olması ancak, yeni talepler üzerine yeniden tecil yapılması (tecilin geçerli sayılması) halinde, bugüne kadar eski tecil faizi oranı (yüzde 24), bugünden sonra ödenmesi gereken taksit tutarlarına ise yüzde 36 tecil faizi geçerli olacak.

14 Kasım 2023 SALI

Resmî Gazete

Sayı : 32369

CUMHURBAŞKANI KARARI

Karar Sayısı: 7782

6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanununun 51 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan gecikme zammı oranının, her ay için ayrı ayrı uygulanmak üzere %3,5 olarak belirlenmesine, 6183 sayılı Kanunun mezkûr maddesi gereğince karar verilmiştir.

13 Kasım 2023

Recep Tayyip ERDOĞAN
CUMHURBAŞKANI

Şimşek, cari denge verisini değerlendirdi: İyileşmenin devamını bekliyoruz

Bakan Şimşek, yıllık cari dengede son iki ayda 7,3 milyar dolar iyileşme sağlandığını bildirerek, "Program öngörülerimiz doğrultusunda bu iyileşmenin devamını bekliyoruz" ifadesini kullandı.

Hazine ve Maliye Bakanı Mehmet Şimşek, sosyal medya hesabından Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB) tarafından açıklanan eylül ayı ödemeler dengesi verilerine ilişkin paylaşım yaptı.

Cari dengedeki olumlu seyre işaret eden Şimşek, "Yıllık cari dengede son iki ayda 7,3 milyar dolar iyileşme sağlandı. Program öngörülerimiz doğrultusunda bu iyileşmenin devamını bekliyoruz." değerlendirmesini yaptı.

Öte yandan, TCMB tarafından açıklanan ödemeler dengesi verilerine göre, eylülde cari işlemler hesabı 1 milyar 876 milyon dolar fazla vermişti.

Program tanımlı faiz dışı denge rekor açığa gidiyor

Deprem ve ekonomik gelişmeler, faiz dışı fazlayı olumsuz etkiledi.

ANKARA - Türkiye'nin enflasyonla mücadele programı yürüttüğü ortamda, kamu maliyesinin üzerindeki baskıları alma ve bütçe açığını kontrol etmede önemli görülen faiz dışı fazlada, deprem ve ekonomik gelişmelerin de etkisiyle olumsuz görüntü sergileniyor.

Eylül ayı sonunda, bütçenin bütün gelirlerinin dikkate alındığı faiz dışı dengede 41,7 milyar TL'lik açık oluşmasına karşılık, bütçenin düzenli gelirlerinin hesaba dahil edildiği, bir defalık ya da düzenli olmayan gelirler düşüldükten sonra belirlenen program tanımlı faiz dışı dengede açık tutarı 233 milyar 416 milyon TL'ye ulaşıldı. Önceki yıllarda en yüksek açık tutarı 150 milyar TL'nin altında gerçekleşmişti.

Yapılandırma ve benzeri gelirler nedeniyle yıllık olarak düzenli olmayan gelirlerin dışarıda bırakıldığı program tanımlı faiz dışı fazla son yılların en yüksek seviyesine doğru gidiyor. Her ne kadar bütçe harcamaları içindeki payı görece salgın dönemine göre aşağıda kalsa da, ekonomik yaklaşımdaki değişiklikler nedeniyle bütçe harcamalarının artışı yönünde politikaların ağırlık kazandığı yıllardan itibaren hem faiz dışı açık, hem de program tanımlı faiz dışı açık oluşmaya başladı.

Bütçe harcamalarında artışa da yol açan ekonomik yaklaşımda köklü değişiklik, darbe girişimi ve Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemine geçişle sonuçlanan ve aynı zamanda olağanüstü halin uygulandığı dönemde dikkat çekici hale gelmişti. Önceki yıllarda sadece 2022'de yüksek yapılandırma geliriyle faiz dışı fazla elde edilirken,

14.11.2023

program tanımlı faiz dışı fazlada açık olmakla birlikte oran oldukça düşmüştü. Bu kez deprem ve enflasyonun yüksek seyrettiği 2023'te hem faiz dışı açık, hem de program tanımlı faiz dışı açık yüksek seviyelere ulaştı. Öyle ki, Ocak-Eylül dönemindeki açık 233.4 milyar TL düzeyine kadar çıktı.

Faiz dışı fazla verilmesi, kamunun borçlanma ihtiyacını azaltmak amacıyla harcamaları kontrol etmesi anlamına geliyor. Aynı zamanda kamu tasarrufuna da katkı ağılıyor. Enflasyonla mücadele dönemlerinde bir defalık gelirlerin dışarıda bırakılmasıyla hesaplanan faiz dışı dengenin fazla vermesi, doğrudan borçlanma ihtiyacını azaltıcı etki etmesi nedeniyle para politikasının etkisini de artırıyor.

Yüksek faiz ticaride yönü dövize çevirdi

Kurdaki hızlı yükselişin yanı sıra, maliyetlerdeki artış ve belirsizlik riskleriyle uzun süredir unutulmuş yabancı para krediler yeniden canlanmaya başladı.

Şebnem TURHAN

TL cinsi ticari kredi faizlerinin yüzde 51'e dayanması finansman ihtiyacı olan şirketlerin son yıllarda uzaklaştığı yabancı para cinsi kredilere yeniden şans vermesine yol açtı. BDDK verilerine göre son 4 haftada yabancı para krediler 1.5 milyar dolar artarken TL ticari kredi büyümesinde ivme kaybı sürüyor.

Yeni ekonomi yönetimi ve Merkez Bankası'nın uyguladığı sıkı para politikası ile sadeleşme adımlarıyla bankacılık sektöründe kredi ve mevduat faizleri yükseldi. Merkez Bankası verilerine göre 3 Kasım haftası itibarıyla kurumsal kredi kartı ve kredili mevduat hesabı hariç TL cinsi ticari kredi faizi yüzde 50,74'e yükseldi. Son 20 yılın zirvesine çıkan TL cinsi ticari kredi faizleri şirketlerin iştahını keserken son haftalarda yabancı para kredilerde ise hareketlenme var. Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK) verilerine göre ticari yabancı para krediler 3 Kasım haftasında 126.9 milyar dolara çıktı. Bankacılık sektörü kaynakları döviz geliri olanlar için yüksek TL faizi ortamında döviz kredisinin tekrar cazip hale geldiğini vurguladı.

Ticari kredi faizlerinde haftalık artış 1.81 puan
Hazirandan bu yana yapılan 26.5 puanlık artırımla Merkez Bankası politika faizini yüzde 35'e çıkardı. Bu dönemde hem tüketici ve ticari kredi faizleri yükseldi hem de

son atılan sadeleşme adımlarıyla mevduat faizleri geriden de olsa bu yükselişe eşlik etti. Merkez Bankası verilerine göre ihtiyaç kredi faizi 3 Kasım haftasında yüzde 60,21'e yükseldi, TL cinsi ticari kredi faizi yüzde 51,14'ü gördü. İhtiyaç kredi faizi ekim başından kasım başına hafif bir gerileme yaşasa da ticari kredi faizlerinde kasım ayı sert bir yükselişle başladı. Kurumsal kredi kartı ve kredili mevduat hesapları hariç TL cinsi ticari kredi faizi de yüzde 50,74'e çıktı. Bu 27 Ekim haftasındaki yüzde 48,93 seviyesine göre ise 1.81 puanlık bir artış yaşandı. Merkez Bankası'nın son attığı sadeleşme adımı sonrasında ise gerileyen 3 aya kadar vadeli mevduat faiz oranları da hareketlendi ve 3 Kasım itibarıyla bir önceki haftaya göre 2.78 puanlık artışla yüzde 44,5'e çıktı. Toplam TL mevduat faiz oranı ise 2.55 puanlık yükselişle yüzde 40,08'e yükseldi.

Kamu ve özelde ticari kredi büyümesi frene bastı

Özellikle ticari kredi faizlerinde yükseliş kredi iştahını da köreltti. Merkez Bankası verilerine göre 13 haftalık yıllıklandırılmış kur etkisinden arındırılmış ticari kredi büyümesi 3 Kasım haftasında yüzde 18,94'e indi. Bir önceki hafta yüzde 20,5 seviyesindeydi. Kamu bankalarında 13 haftalık yıllıklandırılmış ticari kredi büyümesi yüzde 20,93'e inerken 27 Ekim haftasında büyüme oranı yüzde 22,5 seviyesinde bulunuyordu. Özel bankalarda ise ticari kredilerde ekim ortasından itibaren ivmelenen büyüme 3 Kasım haftasında yine frene bastı. Özel bankalarda 3 Kasım haftasında 13 haftalık yıllıklandırılmış kur etkisinden arındırılmış ticari kredi büyümesi yüzde 16,47'ye indi. Bankacılık sektöründe toplam kredi büyümesi de 27 Ekim haftasındaki yüzde 21,4'ten 3 Kasım haftasında yüzde 20,26'ya geriledi.

BDDK verileri TL ticari kredi hacminde ise hafif de olsa yükseliş yaşandığını gösteriyor. 3 Kasım haftasında bir önceki haftaya göre TL cinsi ticari kredi hacmi 18.1 milyar lira artarak 4 trilyon 950 milyar 33 milyon dolara yükseldi. 27 Ekim haftasında 20 Ekim haftasına göre 50.4 milyar liralık bir artış yaşanmıştı. 20 Ekim haftasında ise 13 Ekim haftasına göre 28.3 milyar liralık bir artış oldu. TL cinsi ticari kredilerde haftalık yükseliş seçim öncesi döneme göre ise oldukça hız kaybetti.

4 haftada yabancı para krediler 1.5 milyar dolar arttı

Ticari kredilerdeki yüksek faizler döviz geliri ve kredi ihtiyacı olan özel sektörün yönünü yeniden döviz kredilerine dönmesine neden oldu. Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK) haftalık verilerine göre 3 Kasım haftasında yabancı para cinsi krediler 126 milyar 884 milyon dolara yükseldi. Geçen yıl sonunda 133.4 milyar dolar seviyesinde olan yabancı para cinsi ticari krediler özellikle haziran ayından bu yana gerileme yaşamış ve ekim başında 125.4 milyar dolara kadar inmişti. Son 4 haftada ise yabancı para kredilerde kesintisiz yükseliş sürüyor. 6 Ekim'de 125.4 milyar dolara inen yabancı para ticari krediler 13 Ekim'de 125.46 milyar dolara, 20 Ekim'de 125.95 milyar dolara, 27 Ekim'de 126.4 milyar dolara çıktı. 3 Kasım'da ise 126.88 milyar dolar aşıldı. 4 haftada 1.5 milyar dolarlık artış gözlemlendi. Bankacılık sektörü kaynakları ticaretin, yatırımın finansmanında, döviz geliri olan firmalar için döviz kredinin hep talep gördüğünü dile getirerek sadece gevşek para politikası

sebebiyle TL kredi kullanmanın özel sektör daha karlı hale geldiğini hatırlattı. Kaynaklar, şimdi tekrar ortodoks ve piyasa koşullarına paralel para politikası uygulandığı için döviz kredisi daha çok kullanılıyor gibi görüldüğünü vurgulayarak “Esasında olan ise yüksek faizle TL kullanma iştahının düşmesi. Döviz kredisi, döviz geliri olanlar için, tekrar cazip hale geldi özetle” diye konuştu.

Goldman Sachs'tan Merkez Bankası tahmini: Faiz öngörüsünü paylaştı

Goldman Sachs, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası'nın faiz kararına ilişkin tahminlerini paylaştı. Bankaya göre, TCMB'nin bu yıl faiz artırımlarına devam edeceği ve politika faizinin yüzde 40'a kadar yükseleceği öngörüldü. Goldman ayrıca, Merkez Bankası'nın gelecek yılın 3. çeyreğinde faiz indirimlerine başlayabileceğini belirtti.

ABD'li yatırım bankası Goldman Sachs, 2024 görünüm raporunda TCMB'ye ilişkin tahminlerini paylaştı.

Raporda, TCMB'nin bu yıl faiz artırımlarına devam edeceği ve politika faizinin yüzde 40'a kadar yükseleceği tahminine yer verildi.

Banka, 2024'ün 3. çeyreğinde faiz indirimlerinin başlayacağı, yılsonunda faizin yüzde 40'tan yüzde 25'e gerileyeceği öngörüsünde bulundu.

Yılsonunda enflasyonun da yüzde 35'e gerileyeceği tahmin edildi.

İslahiye'nin biberi, üzümü ve kütüphaneye dönüşen cezaevi

Ali Ekber YILDIRIM

14 Kasım 2023 Salı

Türkiye'yi sarsan 6 Şubat depreminden bu yana başta Hatay, Gaziantep, Kahramanmaraş, olmak üzere bölgedeki çiftçilerle irtibatı koparmadan tarımda yaşanan sorunları gündeme getirmeye çalışıyoruz.

Geçen Cuma günü sabah 04.00'te evden çıktım. İzmir'den Gaziantep'e oradan da İslahiye'ye ulaşacaktım. İş Bankası Gaziantep Bölge Müdürü Murat Eraslan, Müdür Yardımcısı Mahmut Dalcı, Satış Müdür Yardımcısı Eyüp Dinçkalmış, Tarımsal Pazarlama'dan Cihan Boztepe ile sabah kahvaltısını yaptığımız salonda Gaziantep Tarım ve Orman İl Müdürü Mehmet Karayılan ve çalışma arkadaşları ile karşılaştık. Onlar da Adana'daki Tarım Fuarı'na gideceklerdi.

Sabahın ilk çayını içerken Gaziantep tarımı hakkında ilk bilgileri aldık. İl Müdürü Mehmet Karayılan'ın da söylediği gibi Gaziantep bir tarım kenti, tarım merkezi değil. Tarımsal Gayrisafi Milli Hasıla'da ülke genelinde 24. sırada. Fakat tarımsal ürünleri hammadde olarak değerlendiren ve büyük bir katma değere dönüştüren gıda sanayinin merkezi. Hem iç piyasada hem de ihracatta çok iyi konumda.

Kahvaltıdan hemen sonra yola çıkıyoruz. Gaziantep'te depremin en fazla yıktığı Nurdağı'ndan geçip İslahiye'ye ulaşıyoruz. O sabah, Kırıkhan merkezli 4,9 şiddetindeki deprem yine herkesi endişelendirmişti. Ovaya, tarım toprağına kurulan İslahiye, 6 Şubat depreminde en çok yıkımın olduğu merkezlerden birisiydi. Bir yanda yıkılmış ve yıkılmayı bekleyen binalar diğer yanda Toplu Konut İdaresi'nin (TOKİ) yaptığı konutlar. Yakında hak sahiplerine teslim edilmesi beklenen konutların karşısındaki Nikopolis Hotel'de saat 12.00'de çiftçilerle, muhtarlarla buluştuk. İş Bankası İslahiye Tarım İhtisas Şubesi Müdürü İlker Kadir Yüksel, Şube'nin Tarım Yetkilisi Sedat Kayı, Gaziantep Bölge'nin de desteği ile çok sayıda çiftçiyi bir araya getirdi. Çok verimli bir toplantı yaptık.

Gaziantep'te en çok üretilen 5 tarım ürünü

Tarım ve Orman Bakanlığı verilerine göre, Gaziantep'te en çok üretilen ilk 5 ürüne baktığımızda birçok ilimizde olduğu gibi ilk sırada silajlık mısır var. Bakanlığın 2022 verilerine göre, silajlık mısır üretimi 446 bin 477 ton. İkinci sırada 227 bin 224 ton ile buğday yer alırken, üzüm üretimi 150 bin 677 ton ile üçüncü sırada. Şeker pancarı üretimi 143 bin 71 ton ile dördüncü sırada, beşinci sırada ise 79 bin 993 ton ile kırmızıbiber üretimi yer alıyor. Hayvancılıkta ise özellikle küçükbaşta öne çıkan Gaziantep'te yine bakanlığın verilerine göre 197 bin büyükbaş ve 851 bin küçükbaş hayvan varlığına sahip.

Kırmızıbiberin üretim merkezi

İslahiye kırmızıbiber ve üzüm üretiminde önemli bir paya sahip... Ürün çeşitliliği ile öne çıkan ilçenin en önemli ürünü "kırmızı altın" olarak tanımlanan baharatlık kırmızıbiber. Yıllık ortalama 20 bin dekar alanda 36 bin ton üretilen kırmızıbiber, isot, acı pul biber, acı toz biber olarak hem iç piyasada hem de ihracatta değerlendiriliyor. İslahiye Ziraat Odası Başkanı Mehmet Köse, biberin ilçe ekonomisine çok büyük katkısı olduğunu ifade etti. Mevsiminde yaklaşık 5 bin kişiye istihdam sağlayan biber üretiminde dekar başına yaklaşık 2 ton verim alınıyor. Ancak, iklim krizi biber üretimini de tehdit ediyor. Aşırı sıcaklardan hasat gecikince verim kaybı da yaşanıyor.

Coğrafi işaretli İslahiye Biberi

Gaziantep Ticaret Borsası'nın 2018 yılında yaptığı başvuru ile 2022 yılında İslahiye Biberi'ne coğrafi işaret tescili alındı. İslahiye'de üretilen biberin bir bölümü ilçedeki işletmelerde bir bölümü de Kahramanmaraş'ta işleniyor. Üreticilerin deyimi ile Maraş biberi diye ün salan biberin kaynağı İslahiye. Üreticiler, sezon başında çöpü alınmamış biberin kilosunun 100 liradan alındığını bu günlerde 60 liraya kadar düştüğünü söyledi.

İslahiye'de biberin yanı sıra üzüm, mısır, pamuk, şekerpancarı, yer fıstığı, patates, sebze, meyve üretimi de yapılıyor. Son dönemde zeytincilik hızla yayılıyor.

Toplantıya katılan İslahiye Ticaret Odası Yönetim Kurulu Başkanı Selahattin Türkmen, tarımdaki ürün çeşitliliğine dikkat çekerek üretim planlamasının önemini vurguladı.

İslahiye İlçe Tarım ve Orman Müdürü Yüksel Şahin ekibi ile birlikte toplantıyı baştan sona kadar izledi. Toplantı sonrası kendisini ziyaret ederek ilçe tarımı hakkında bilgiler aldı. Şahin, depremde İslahiye'de 150 büyükbaş hayvanın ve 4 bin 500 küçükbaş hayvanın telef olduğunu ve bunların tamamının Tarım ve Orman Bakanlığı tarafından hibe olarak karşılandığını söyledi.

İslahiye'de çiftçiler ne söyledi?

İş Bankası'nın düzenlediği çiftçilerle sohbet toplantımızda biz güncel bilgilerimizi paylaşıyor ve çiftçilerin sorunlarını, önerilerini dinliyoruz. Birçok çiftçi, " bu konuyu mutlaka gündeme getirin" diye söze başlıyor. Bu kez de konuşmamızdan sonra onların sesine kulak verdik. Bu kez çok sayıda muhtar da katıldı. Dile getirilen konuları şöyle özetleyebiliriz:

1- Su sorunu büyük. Artık 200-250 metreden su çıkarılıyor. Su seviyesi düştükçe enerji maliyeti artıyor. Depremle birlikte yeraltı suyu azaldı. Kuyular kurudu. Borular kayboldu. Önümüzdeki dönemde su sorunu daha çok büyüyecek.

2- Ülkenin birçok yerinde olduğu gibi, lisanslı depolar çok yetersiz. Hububat üretimi 80 bin ton, lisanslı depo kapasitesi 20 bin ton. Lisanslı depolardan üretici yararlanamıyor. Depo sahipleri kendilerine ve yakınlarına avantaj sağlıyor. Alımda çok zorluk çıkarılıyor. Ürünün kalitesi, baremi düşürülerek fiyat düşürülüyor. Üretici zarar ediyor.

Pancar sökümü bekletiliyor

3- Şekerpancarı alımlarında ciddi sıkıntı var. Malatya'daki fabrikaya teslim edilecek pancar sökümü bekletiliyor. Önce Sivas'tan alınıyor. Çiftçi söküm yapamadığı için ve gecikme olunca buğday ekimi için hazırlık yapılamıyor. Buğday ekimi de gecikiyor. Malatya Şeker Fabrikası'nın bir an önce pancarını alması isteniyor.

4- Eskiden "beyaz altın" olarak kabul edilen ve çok ekilen pamuk, artık tercih edilmiyor. Pamuk ekenler ise maliyetin yüksek fiyatın düşük olmasından yakınıyor.

5- Üretim planlaması herkesin dilinde. Ama kimse nasıl ve ne yapılacağını bilmiyor. Bakanlık çok yönlü bilgilendirme yapmalı. Üretim planlaması ciddiye alınmalı ve yapılmalı.

6- Her şey ithal ediliyor. Ama bizim ürünlerimiz alınmıyor. Kırmızıbiberin kilosu 100 liraya kadar çıkmıştı. Şimdi 50-60 liraya düştü. Dışarıdan biber getiriliyor.

Şarap fabrikası engellendi iddiası

7- Üzüm üretimi kırmızıbiberden sonra en çok üretilen ikinci ürün. Daha önce şarap fabrikası kurulması için yer tespiti yapıldı. Makinaları hazır. Ama makinalar çürümeye terk edildi. Bürokratlar, siyasetçiler şarap fabrikasını engelledi. Yine özel sektörün turizm amaçlı bir şarap yatırımına büyük engeller çıkarıldı. Buraya şarap fabrikası kurulması birileri tarafından engelleniyor.

Depremden ders alınmadı

8- Depremden ders alınmadı. İslahiye, yerleşimi ovada olduğu için depremden çok etkilendi. Şimdi de TOKİ tarafından deprem konutları zeytinlik ve mera alanlarına yapılıyor. Bir felaket başka bir felaketle kapatılmaya çalışılıyor.

9 - Son yıllarda bölgede zeytincilik geliyor. Ancak, zeytinler bir yandan da kesilerek konut yapılıyor.

10 - İslahiye'nin en önemli ürünü kırmızıbiber en önemli geçim kaynaklarından birisi. Türkiye açısından da isot, pul biber ve toz biber ihtiyacının önemli bölümü buradamm karşılanıyor. Biber üretim olduğu için ilçede entegre tesisler kurulmuş ve sanayisi gelişmiş bundan sonra yapılması gereken daha çok marka olmak ve alınan coğrafi işaretin bölge biberini koruması gerekiyor.

İslahiye dönüşü Gaziantep Büyükşehir Belediyesi 25 Aralık Gaziantep Savunması Kahramanlık Panoraması ve Müzesi'ni Zeynep Abidin Polat rehberliğinde gezdik. Gaziantep'in tarihini, kurtuluş mücadelesini, Mustafa Kemal Atatürk'ün kente verdiği önemi ve değeri görmek için mutlaka gezilmesi gerektiğini belirtmeliyim.

Özetle, Gaziantep'in ürün çeşitliliği zengin ilçesi İslahiye'de; depreme, yüksek girdi fiyatlarına, ürün fiyatlarının düşük olmasına rağmen inatla üretim yapmak isteyen çiftçiler gördüm. O çiftçilere biraz destek verilse, planlı bir üretim olsa çiftçiler de ülke de yaralarını daha çabuk sarmış olur.

Köye dönüş ve hayvancılık

İslahiye'den Gaziantep'e döndükten sonra Gaziantep Damızlık Koyun Keçi Birliği'nin kayum atanarak görevden alınan eski başkanı Osman Türkman ile hayvancılığı konuştuk. Artan girdi maliyetlerine karşılık hayvan ve et fiyatının üreticiyi kurtarmadığı için hayvancılıktan çekilme olduğunu, anaç koyun kesiminin devam ettiğini belirten Türkman özetle şu bilgileri verdi: " İslahiye ve Nurdağı depremde köy bazında en çok yıkıma uğrayan, en çok zarar gören iki merkez oldu. Tarım Bakanlığı burada üreticinin kaybettiği hayvanların tamamını hibe olarak karşıladı. Bir yandan da depremden sonra köye dönüş arttı. Bu değerlendirilebilir ve hayvancılığa teşvik edilebilirdi. Fakat bu yapılamadı. Hasarlı binaların yıkımı şirketlere ihale edildi. İnsanlar yıkılan evlerin yerine dağıtılan konteyner veya çadırda kalıyor. Hayvanların barınakları, ağılları bazıları yıkılmış, bazıları hasarlı. Hasarlı olanlar iyi kötü kullanılabilir olanlar var. Ama ihaleyi alan şirket ben buraları yıkacağım diyor. Hayvanları koyacak yer yok. Üretici ya yer gösterin ya da buraları kullanalım diyor. Yeni ahır yapmak yeni yatırım yapmak çok zor. Sadece 100 baş koyun için en az 1 milyon lira yatırım yapmak gerekir. İnsanlar o parayı bankaya yatırırsam daha çok kazanırım diye düşünüyor. Haftada 110 saat ve çok zor şartlarda çalışmak yerine paradan para kazanmayı tercih etmek zorunda kalıyor. Bir yandan da bu işi sürdürenler var. Tekrar kış geliyor. Herkes endişeli. Acil çözüm üretmek lazım."

Cezaeviydi kütüphane oldu

14.11.2023

Tam 61 yıl İslahiye Ceza ve Tevkifevi olarak kullanılan eski cezaevi artık kütüphane olarak hizmet veriyor. Türkiye İş Bankası Yönetim Kurulu Başkanı Adnan Bali ve ailesinin çabaları ile "İslahiye Sabiha-Aziz Bali İlçe Halk Kütüphanesi" olarak faaliyet gösteriyor.

İş Bankası'nın bölge yöneticileri ile ziyaret ettiğimiz kütüphanenin bahçesinde Adnan Bali'nin kardeşi Mustafa Kemal Bali ile bu dönüşümü konuştuk. Cezaevinin etrafındaki evlerin birçoğu depremde yıkılmış veya hasar görmüş. Depremden etkilenen çocuklar, öğrenciler için hem ders çalışma hem kitap okuma hem de sıcak bir mekâna dönüşen kütüphaneye sizler de kitap bağışında bulunabilirsiniz. Bu anlamlı ve örnek hizmetleri için Adnan Bali, Mustafa Kemal Bali ve ailesini kutluyorum.

Ne kadar az ithalat, o kadar iyi cari denge!

Alaattin AKTAŞ

14 Kasım 2023 Salı

Cari işlemler dengesi bu yıl hazirandan sonra eylülde de fazla verdi. Cari dengede eylülde 1.9 milyar dolara yakın bir fazla oluştu.

Merkez Bankası verilerine göre, eylüldeki bu fazla, faiz indirimine başlanan ve dövizin tırmanıp gittiği 2021'in sonbahar aylarından sonra elde edilmiş en yüksek fazla. Zaten son iki yıllık dönemde fazla verilen tek ay 716 milyon dolarla bu yılın haziranıydı, eylül bu anlamda ikinci ay oldu.

Yıllıklandırılmış cari açık eylüldeki fazla ve daha önemlisi geçen yılın eylülündeki 3 milyar dolarlık açığın yıllık hesaptan çıkmasıyla 51.7 milyar dolara geriledi. Yıllık açık ağustos sonunda 56.6 milyar dolar düzeyindeydi.

Ödemeler dengesinin finansman kalemine bakıyoruz; eylülde kısmi bir iyileşme var. Portföy yatırımı olarak 1 milyar dolar gelmiş, borçlanma kalemlerindeki net giriş de 4.9 milyar dolar olmuş.

Doğrudan yatırım mı, ara ki bulasın! Bu kalemde giriş bir yana 337 milyon dolarlık çıkış var. Üstelik 337 milyon dolarlık çıkış, 232 milyon dolarlık gayrimenkul döviz geldiği halde söz konusu olmuş.

İthalata bağlı bir seyir...

Cari işlemlerde eylülde 1.9 milyar dolar fazla verilmesi olumlu bir gelişme elbette ama bunun nasıl gerçekleştiği daha da önemli.

Cari dengeyi belirleyen, yönünü çizen en büyük alt kalem hiç tartışmasız dış ticaret dengesi.

İhracat öyle kayda değer bir artış ya da dalgalanma göstermediği için de dış ticaret dengesinin belirleyicisi ithalat.

14.11.2023

İthalat yüksek gerçekleştiğinde, bunu telafi edecek turizm gibi bir gelirin yüksek olmadığı bir ayda bulunuyorsak bir de, cari açık fırlayıp gidiyor.

Ya da eylüldeki gibi tersi oluyor; ithalat görece düşük gerçekleşiyor, turizm gelirlerinin yüksek olduğu bir ayda bulunuluyor ve cari fazla veriliyor.

Bu aşamada tabii ki ithalatın niye düşük kaldığının üstünde durmak gerekiyor. Acaba neyi az ithal ettik de böyle bir durum yaşandı?

Bu kez TÜİK verilerine dönelim. Eylül ayındaki ithalat (CIF) 27.5 milyar dolar oldu ve ağustostaki 30.3 milyar dolara göre 2.8 milyar dolar azaldı. İşte ithalattaki bu azalmanın etkisiyle eylülde cari fazla verildi.

Peki ithalattaki 2.8 milyar dolarlık azalma hangi kalemlerden kaynaklandı, önemli olan bu.

TÜİK verilerine göre eylülde ağustosa göre hammadde ithalatı tam 2 milyar dolar azaldı. Yatırım malı ithalatında da 409 milyon dolarlık azalma oldu.

Şimdi bu azalmaların anlamı açık. Biz sanılanın aksine yüklü miktarda tüketim malı ithal eden bir ülke değiliz. Otomobili hariç tutarsak tüketim malı ithalatının toplamdaki payı yüzde 8 dolayında.

Yani Türkiye üretmek için hammadde ve yatırım malı ithal etmek zorunda. Şu durumda hammadde ve yatırım malı ithalatındaki azalmaya dayalı bir cari açık iyileşmesi kalıcı olabilir mi?

Bugün daha az hammadde ve yatırım malı ithalatı, bağlı olarak gerileyen ithalat ve gerileyen cari açık ya da fazla veren cari denge.

Ama yarın bu ithalat azalmasının ceremesini çekmek kaçınılmaz. Yarın düşen üretim, düşen ihracat, artan fiyatlar...

Sonuç olarak cari işlemler dengesindeki iyileşmeyi ithalatın azalmasına bağlı olmaktan çıkaracak yeni bir denge oluşturamadığımız sürece bu durum ne uzun süreli olabilir, ne de hayırlı sonuç verir...

Cari denge hazirandan sonra eylülde de fazla verdi (Milyon \$)

	Eylül		Dokuz aylık		Yıllık	
	2023	2022	2023	2022	2023	2022
A-Cari işlemler hesabı	1.876	-3.024	-40.835	-38.212	-51.709	-39.386
a-Dış ticaret dengesi	-3.657	-8.037	-72.260	-67.898	-93.962	-76.622
İhracat	21.797	22.409	184.081	187.770	249.663	252.552
İthalat	25.454	30.446	256.341	255.668	343.625	329.174
b-Diğer	5.533	5.013	31.425	29.686	42.253	37.236
B-Sermaye hesabı	-23	-2	-167	-23	-179	-24
C-Finans hesabı (net)(*)	2.061	-1.371	-39.596	-17.638	-45.150	-27.935
a-Finans hesabı (brüt)(*)	-5.602	285	-28.638	-18.843	-45.298	-19.670
Doğrudan yatırımlar	337	-869	-2.279	-6.449	-4.508	-7.811
Portföy yatırımları	-1.018	3.347	-1.947	14.703	-3.122	20.344
Diğer yatırımlar	-4.921	-2.193	-24.412	-27.097	-37.668	-32.203
b-Rezerv varlıklar(**)	7.663	-1.656	-10.958	1.205	148	-8.265
D-Net hata ve noksan	208	1.655	1.406	20.597	6.738	11.475

(*) Döviz girişi yükümlülük artışı anlamına geldiği için negatif, çıkış ise yükümlülük azalışını gösterdiği için pozitif işaret alıyor. (**) Eksi, rezervden kullanımı, artı rezerve ekleme yapıldığını gösteriyor.

Cari dengede belirgin iyileşme

Naki BAKIR

14 Kasım 2023 Salı

- Cari işlemler dengesi eylülde 1,9 milyar \$ fazla verdi.
- Altın ve enerji hariç dengede ise 7,1 milyar \$ fazla var.
- Dokuz aylık cari açık 40,8 milyar \$ oldu, yıllık açık 51,7 milyar \$'a geriledi.
- Resmi rezervler eylülde 7,7 milyar \$ arttı.

Türkiye'nin ödemeler dengesinde; eylül ayında elde edilen 1,9 milyar dolarlık cari işlem fazlası ile gözle görülür bir iyileşme yaşandı.

Cari işlemler dengesinin aylık bazda fazla vermesi ile ilk sekiz ay itibarıyla 42,7 milyar dolar olan kümülatif cari açık dokuzuncu ayın sonunda 40,8 milyar dolarla Orta Vadeli Program'da (OVP) 2023'ün tümü için yapılan 42,5 milyar dolarlık tahminle uyumlu bir platoya indi. Merkez Bankası'nın (TCMB) açıkladığı ödemeler dengesi verilerine göre geçen yılın eylül ayında 3 milyar 24 milyon dolar veren cari işlemler dengesi, bu yıl aynı ayda 1 milyar 876 milyon dolar fazla ile oluştu.

Cari açığın seyri (milyon \$)		
	Aylık	Yıllık
Eylül 2022	-3.024	-39.386
Ekim 2022	-815	-44.305
Kasım 2022	-4.043	-46.244
Aralık 2022	-8.018	-49.088
Ocak 2023	-10.494	-52.712
Şubat 2023	-9.117	-56.536
Mart 2023	-4.720	-55.631
Nisan 2023	-5.362	-58.456
Mayıs 2023	-7.772	-60.343
Haziran 2023	716	-56.971
Temmuz 2023	-5.605	-59.021
Ağustos 2023	-357	-56.609
Eylül 2023	1.876	-51.709

Böylece cari denge bu yıl aylar itibarıyla ikinci kez fazla vermiş oldu. Revize verilere göre bu yıl ocakta 10 milyar 494 milyon, şubatta 9 milyar 117 milyon, martta 4 milyar 720 milyon, nisanda 5 milyar 362 milyon, mayısta 7 milyar 762 milyon dolar açık verilirken, 19 aylık kesintisiz açık sürecinin ardından haziranda 716 milyon dolar cari fazla elde edildi, ancak bu trend devam etmedi ve temmuzda 5 milyar 605 milyon dolarla yine yüksek cari açık verildi. Ağustos ayına ait daha önce 619 milyon dolar olan cari açık verisi de 357 milyon dolar olarak revize edildi. Böylece ocak-eylül döneminin kümülatif cari

açığı 40 milyar 835 milyon dolarla geçen yılın eş dönemindekinin yüzde 6,9 üzerinde gerçekleşti.

Yıllık cari açık da ağustos sonu düzeyine göre 5 milyar dolara yakın gerilemeyle eylül sonunda 51,7 milyar dolara indi. Yıllıklandırılmış verilere göre geçen yılın eylül ayında 39,4 milyar dolar olan son bir yıldaki cari açık, izleyen dönemde sürekli yükselerek bu yılın mayıs ayında 60 milyar doları aşmış, izleyen aylarda ise gerileyerek ağustos sonu itibarıyla 56,6 milyar dolar olmuştu.

Enerji ve altın hariç cari işlemler hesabı (milyon \$)					
		Eylül		Ocak-Eylül	
		2022	2023	2022	2023
CARİ İŞLEMLER DENGESİ		-3.024	1876	-38.212	-40.835
Parasal Olmayan	İhracat	121	553	-79	2.409
	Altın				
	İthalat	2.754	1.909	-1.360	24.541
	Net	-2.633	-1.356	-18.228	-22.132
Enerji	İhracat	1.730	1.744	-10.473	11.536
	İthalat	8.852	5.630	7.426	51.809
	Net	-7.122	-3.886	-21.133	-40.273
Altın Hariç Cari İşlemler Hesabı		-391	3.232	-11.261	-18.703
Enerji Hariç Cari İşlemler Hesabı		4.098	5.762	18.571	-562
Altın ve Enerji Hariç Cari İşlemler H.		6.731	7.118	5.663	21.570

Ödemeler dengesindeki tanımıyla ihracat, eylülde geçen yılın aynı ayına göre yüzde 2,7 azalarak 21,8 milyar dolar olurken, ithalat ise yüzde 16,4 düşüşle 25,5 milyar ve böylece dış ticaret açığı yüzde 54,5 küçülerek 3,7 milyar dolar oldu. Dokuz aylık dış ticaret açığı ise 72,3 milyar dolarla geçen yılın aynı dönemindekinin yüzde 6,4 üzerinde oluştu.

Bu kapsamda genel mal ihracatı eylülde yüzde 4,7 düşüşle 21,2 milyar, ithalatı ise yüzde 15 düşüşle 23,5 milyar dolar, açık da yüzde 57,2 küçülerek 2,3 milyar dolar düzeyinde gerçekleşti. Genel mal ihracatı dokuz ayda geçen yılın eş dönemine göre yüzde 2,9 azalışla 181,5 milyar, ithalatı da yüzde 4,9 düşüşle 231,8 milyar dolar oldu; açık 50,3 milyar dolarla geçen yılın ilk dokuz ayındakinin yüzde 11,2 altına indi.

9 aylık net altın ithalatı 22 milyar dolar

Ödemeler dengesi gelişmeleri (milyon \$)						
	Eylül			Ocak-Eylül		
	2022	2023	Değ. %	2022	2023	Değ. %
CARİ İŞLEMLER HESABI	-3.024	1.876	-	-38.212	-40.835	6,9
DIŞ TİCARET DENGESİ	-8.037	-3.657	-54,5	-67.898	-72.260	6,4
Toplam Mal İhracatı	22.409	21.797	-2,7	187.770	184.081	-2,0
Toplam Mal İthalatı	30.446	25.454	-16,4	255.668	256.341	0,3
Genel Mal Ticareti	-5.414	-2.315	-57,2	-56.646	-50.288	-11,2
İhracat	22.278	21.230	-4,7	187.007	181.512	-2,9
İthalat	27.692	23.545	-15,0		231.800	-4,9
Net Transit Ticaret Geliri	10	14	40,0	60	160	166,7
Parasal Olmayan Altın	-2.633	-1.356	-48,5	-11.312	-22.132	95,7
İhracat	121	553	357,0	703	2.409	242,7
İthalat	2.754	1.909	-30,7	12.015	24.541	104,3
HİZMETLER DENGESİ	5.984	6.253	4,5	37.551	39.769	5,9
BİRİNCİL GELİR DENGESİ	-967	-851	-12,0	-7.263	-8.653	19,1
İKİNCİL GELİR DENGESİ	-4	131	-	-602	309	-
SERMAYE HESABI	-2	-23	1050,0	-23	-167	626,1
FİNANS HESABI	-1.371	2.061	-	-17.638	-39.596	124,5
Doğrudan Yatırımlar	-869	337	-	-6.448	-2.279	-64,7
Portföy Yatırımları	3.347	-1.018	-	14.703	-1.947	-
Diğer Yatırımlar	-2.193	-4.921	124,4	-27.097	-24.412	-9,9
Rezerv Varlıklar	-1.656	7.663	-	1.205	-10.958	-
NET HATA VE NOKSAN	1.655	208	-87,4	20.587	1.406	-83,2

Parasal olmayan altında aylık ihracat yüzde 357 artışla 553 milyon dolar, ithalat yüzde 30,7 düşüşle 1 milyar 909 milyon dolar oldu; böylece altın ticaretindeki açık geçen yılın aynı ayına göre yüzde 48,5 küçülerek 1 milyar 356 milyon dolar oldu. Ocak-eylül dönemi itibarıyla altında 2 milyar 409 milyon dolarlık ihracata karşılık 24 milyar 541 milyon dolarlık ithalat yapıldı. OVP'de bu yılın tümünde 27,3 milyar dolar düzeyinde tahmin edilen net altın ithalatı ilk dokuz ay itibarıyla yüzde 95,7 büyüme ile 22 milyar 132 milyon dolara ulaştı.

Öte yandan transit ticaret işlemlerinden de aylık bazda 14 milyon, ilk beş ayda toplam 160 milyon dolarlık bir net gelir elde edildi. Taşımacılık, turizm, yurt dışı müteahhitlik gibi kalemleri kapsayan 'hizmetler dengesi'nde aylık net gelir 6 milyar 253 milyon dolarla, geçen yılkinin yüzde 4,5 üstünde geldi. Net hizmetler geliri ilk dokuz ayda ise yüzde 5,9'luk bir artışla 39 milyar 769 milyon dolar oldu.

Hizmet gelirlerinin büyük bölümünü oluşturan turizm kapsamında seyahat gelirleri, OVP'de bu yılın tümü için 49 milyar dolar öngörülürken, ilk dokuz ayda 32 milyar dolarda kaldı. Eylül ayında, doğrudan ve portföy yatırımı gelir-giderleri ile faiz gelir-giderini kapsayan birincil gelir dengesinde 851 milyon dolar net çıkış; karşılıksız transferleri kapsayan ikincil gelir dengesinde ise 131 milyon dolar net giriş gerçekleşti. Ocak-eylül döneminde birincil gelir dengesindeki net çıkış 8 milyar 653 milyon dolar olurken, ikincil gelir dengesinde ise net bazda sadece 309 milyon dolarlık bir giriş kaydedildi.

Portföy yatırımında net giriş

Eylül ayında gelen ve giden doğrudan yatırımların neti 337 milyon dolar çıkışla sonuçlanırken, portföy yatırımlarında 1 milyar 18 milyon dolar tutarında net giriş kaydedildi. Yurt dışı borçlanmayı gösteren diğer yatırımların neti de 4 milyar 921 milyon dolar giriş olarak gerçekleşti. İlk dokuz ayda net doğrudan yatırım girişi 2 milyar 279 milyon dolarla geçen yılın aynı dönemindekinin yüzde 64,7 altında kaldı. Geçen yıl çıkış yaşanan portföy yatırımlarında ise bu yıl dokuz ayda 1 milyar 947 milyon dolarlık net giriş gerçekleşti. Diğer yatırımlardaki giriş yüzde 9,9 azalışla 24 milyar 412 milyon dolar oldu.

Rezervde aylık 7,7 milyar dolar artış

Resmi rezervlerde eylülde aylık bazda 7 milyar 663 milyon dolarlık bir artış kaydedildi. Buna rağmen dönemsel olarak hızla büyüyen cari açığın finansmanda kullanılan rezervlerde ilk dokuz ay itibarıyla 10 milyar 958 milyon dolar net erime bulunuyor. Geçen yılın aynı döneminde resmi rezervler 1 milyar 205 milyon dolar artmıştı. Net hata ve noksan kaleminde ağustos ayında 208 milyon dolar giriş yaşandı, ilk dokuz ay itibarıyla kümülatif net giriş 1 milyar 406 milyon dolar oldu.

Çekirdek dengede 7,1 milyar dolar fazla

Cari işlemler dengesi eylül ayında 1,9 milyar dolar fazla verirken, ithal enerji faturası ve 'parasal olmayan altın' dışarıda tutulduğunda aylık bazda fazlanın 7 milyar doların üzerinde olduğu belirlendi. Eylül ayında altın ithalatı hariç aylık cari denge 2 milyar 232 milyon, enerji hariç 5 milyar 762 milyon dolar fazla verirken, ikisi de hariç tutulduğunda ise aylık 7 milyar 118 milyon dolarlık bir cari fazla olduğu dikkati çekiyor. Ocak-eylül itibarıyla ise altın hariç 18 milyar 703 milyon, enerji hariç sadece 562 milyon dolar cari açık verilirken, bu iki kalem hariç tutulduğunda ise 21 milyar 570 milyon dolarlık bir cari fazla olduğu görülüyor.

Abdulkadir Selvi

İYİ Parti'den pis kokular geliyor

İYİ Parti'de istifalar, itiraflar nedeniyle bir deprem yaşanıyor.

Durmuş Yılmaz ve Bahadır Erdem'in istifasının son olmadığı söyleniyor. Şimdi gözler bir dönemler Meral Akşener'in en yakınındaki isimler olan Uğur Poyraz ve Ümit Dikbayır'a çevrilmiş durumda. Meral Akşener'in İYİ Parti grubunda yaptığı konuşma şifre mahiyetindeydi. İYİ Parti'yi iyi bilen bir isme sordum. Akşener'in konuşmasının şifrelerini şöyle çözdü:

EKREM İMAMOĞLU-MANSUR YAVAŞ

1- Akşener: "Finiş çizgisine kadar gelip, geriye koşanları da gördük."

Bu sözün muhatabı Mansur Yavaş ve Ekrem İmamoğlu. Akşener, cumhurbaşkanı adayı olarak teklif etti. Her ikisi de söz vermişlerdi. Ama sonra geri adım attılar. Akşener'i yalnız bıraktılar. O nedenle Meral Hanım'ın ikisine yönelik öfkesi dinmiyor.

ÜMİT DİKBAYIR

2- Akşener: "İsterse en yakınım olsun vallahi değiştireceğim."

İYİ Parti Sakarya Milletvekili Ümit Dikbayır'ın, Akşener'le akraba olduğu söyleniyordu. Dikbayır'ın, Meral Akşener'in banka hesaplarını incelediği ve belediyeler ile çıkar ilişkisi içine girdiği iddiası ortaya atılmıştı. Hakkındaki iddiaları reddeden Ümit Dikbayır, iddiaların araştırılması için partisine müracaat etti.

UĞUR POYRAZ

3- Akşener: "En yakınım olsun, en güvendiğim olsun kazık atan herkesi buradan silmezsem adımı değiştireceğim."

Akşener'in bir dönem sağ kolu olan İYİ Parti'nin eski genel sekreteri ve Antalya

milletvekili Uğur Poyraz'ı işaret ettiği söyleniyor. Uğur Poyraz ise, "Beni kast ettiğini düşünmüyorum" diyerek iddiaları üzerine alınmadı.

MİDE BULANDIRICI

Akşener: "Hele gariban kız çocuklarına, delikanlılara, onları üzenleri, onları istismar edenleri silmezsem adiyim."

'Akşener'in bu mesajının hedefinde kim ya da kimler var?' dedim. Anlatılanlar midemi bulandırdı. Siyasi partilerde bazı iddialar gündeme gelir. Kimi doğrudur kimi yanlıştır. Ama Akşener'in "Gariban kız çocuklarına, delikanlılara..." iması gerçekten rahatsız edici. Siyasi rekabetin bitip mide bulandırıcı iddiaların gündeme geldiği bir durum söz konusu olduğu için daha fazla bu konuya girmek istemiyorum.

Ama bildiğim bir şey var. İYİ Parti kaynıyor. İYİ Parti'de iddialar havada uçuşuyor. Yurtdışına çıkarılan bir paradan söz ediliyor. İYİ Parti'de istifalar sürecektir. Huzursuz olan milletvekili sayısının 10 olduğu, hatta 3 milletvekilinin istifa aşamasına geldiği söyleniyor.

AKŞENER, ARINMA SÜRECİ BAŞLATMIŞ

Ama İYİ Parti İstanbul ve Ankara'da aday çıkaracak, bu durumda Ekrem İmamoğlu ve Mansur Yavaş'ın seçimi kaybetme tehlikesi doğdu. "Biz buna karşı çıktığımız için istifa ediyoruz" diye bir gerekçe sunacaklar. Ama gerçekler farklı.

Güvendiğim bir kaynağım Meral Akşener, partide bir arınma ve temizlik süreci başlattı dedi. Temizlik süreci başladığına göre demek ki pis işler olmuş...

KOMPLO DEĞİL, İSRAİL VE ABD PLANI

GAZZE kasabı Netanyahu'nun CNN muhabirinin sorusu üzerine sinirlenerek, "İnsanlar zamanında Franklin Roosevelt'e Pearl Harbor'dan sonra bu soruyu sordu mu? George Bush'a 11 Eylül saldırılarından sonra sordu mu?" diye yanıt vermesi, 7 Ekim'de Hamas'ın İsrail'e sürpriz baskınının ardından İsrail'in, Gazze'yi işgal planına ilişkin kuşkularımı artırdı.

PEARL HARBOR BASKINI

* ABD, İkinci Dünya Savaşı'na girmekte isteksizdi. İngiltere ve ABD derin devleti ise savaşa girmek istiyordu. Pearl Harbor baskınında istihbarat birimleri devre dışı bırakıldı. Japonya bunu bir zaaf olarak gördü. Pearl Harbor baskınına gerçekleştirdi. Ama bu ABD'nin savaşa girmesine neden oldu. ABD, Hiroşima ve Nagazaki'ye atom bombası attı. Japonya yenildi, İkinci Dünya Savaşı bitti. Savaşı kaybetme tehlikesiyle karşı karşıya olan İngiltere galip devletler safında yer aldı. İkinci Dünya Savaşı'nın galipleri tarafından bugün de geçerli olan yeni bir dünya düzeni kuruldu.

11 EYLÜL SALDIRISI

* Afganistan'da, Ruslara karşı savaşması için El Kaide'yi kuran ABD, 11 Eylül'de El Kaide saldırısı ile sarsıldı. 11 Eylül saldırısı ABD için bir fırsat oldu. 'Demokrasi getireceğim' diyerek Ortadoğu'ya kalıcı olarak girdi. Irak ve Afganistan'ı işgal etti. 90'lı yıllarda Ortadoğu'da başlayan iç savaş, istikrarsızlık ve gerilimlerin temelini attı.

İRAN BU İŞİN NERESİNDE

* Evet Mescid-i Aksa bölgesinde Filistinlilere yönelik baskılar, yer yer kanlı infazlar yaşıyor, son dönemlerde hırsız işgalcilerin Filistinlilerin evlerini ellerinden aldıklarına dair haberler artıyordu.

* Ama Gazze bölgesinde ikinci intifadayı başlatacak gibi bir hava yoktu.

* İsrail ile Suudi Arabistan arasında normalleşme süreci başlamıştı. Cumhurbaşkanı Erdoğan, ABD'de Netanyahu ile görüşmüş, karşılıklı olarak Türkiye ve İsrail'i ziyaretler konuşulmuştu.

* O nedenle 7 Ekim'de Hamas baskını herkes açısından şoke edici oldu.

* Hamas'ın siyasi liderlerinden Halid Meşal, baskını televizyondan öğrendiğini açıkladı.

* İsrail ile Arap ülkelerinin yakınlaşması ve Türkiye-İsrail ilişkilerindeki ilerleme durdu. İsrail'in, Gazze'deki katliamı nedeniyle tablo tam tersine döndü.

* Hamas'ın askeri kanadının son dönemlerde İran'la yakınlaştığı konuşuluyordu. İran'ın, Hamas saldırısıyla İsrail ile Suudi Arabistan ve Türkiye arasındaki normalleşme sürecini engellemeyi amaçladığı söylendi.

HAMAS'I YALNIZ BIRAKTI

* İran, üst perdeden yaptığı açıklamalara rağmen Hamas'a ciddi bir destek vermedi. Savaşın kaderini etkilemesi beklenen İran bağlantılı Hizbullah ise savaşa girmeyerek Hamas'ı yalnız bıraktı.

MOSSAD VE CIA TAKİBİ NEDEN BIRAKTI

* Mısır istihbaratının 3 gün önce Hamas saldırısını haber vermesine rağmen Mossad'ın harekete geçmemesi, 1 yıl önce Hamas'ın ve CIA'in Hamas'ın askeri kolu olan El Kassam Tugayları'nı izlemekle görevle biriminin takibi bırakması Pearl Harbor ve 11 Eylül örnekleriyle birebir örtüştü.

ABD VE İSRAİL'İN PLANI

14.11.2023

* 7 Ekim'den sonra ABD ile İsrail'in Gazze'ye karşı yürüttüğü savaş sadece masum insanları katletmekle sınırlı kalmadı. Filistinlilerin, Gazze'den sürülüp Mısır'da Sina Çölü'ne ve Ürdün'e yerleştirilmesi planının yıllar önceden hazırlandığı ortaya çıktı.

Plan eski ama bu planın uygulanmasına zemin hazırlayan saldırı ve ardından gelen katliam yeni gerçekleşti.

* Şimdi gündemde olan; Gazze'nin Hamas'ın kontrolünden çıkarılıp ABD ve İsrail tarafından oluşturulacak bir güç tarafından yönetilmesi.

Esfender KORKMAZ

Hükûmet ekonomiyi ters köşe etti

Hazine ve Maliye Bakanı Mehmet Şimşek, "*Türkiye'ye yatırımcı güveni geri geldi. Türkiye'nin risk primi neredeyse yarıya inmiş durumda yani yatırımcı güveni geliyor, bu da sermaye girişine yol açacak*" dedi. Ama Merkez Bankası'nın açıkladığı ödemeler bilançosu bakanı yalanlıyor. Zira ödemeler bilançosuna göre, Eylül ayında doğrudan yatırımlarda 337 milyon dolar net çıkış oldu. Yalnızca borsa endeksi arttığı için, Portföy yatırımlarında 1 milyar dolar giriş oldu.

Türkiye şartlarında doğrudan yatırımlar kalıcı olduğu için, döviz ihtiyacı ve cari açığın finansmanında gereklidir. Ayrıca doğrudan yabancı sermaye güven duyarsa girer. Portföy yatırımları ise spekülâtif fonlardır. Kâr bulduğu alanlara hızla girer ve çıkar.

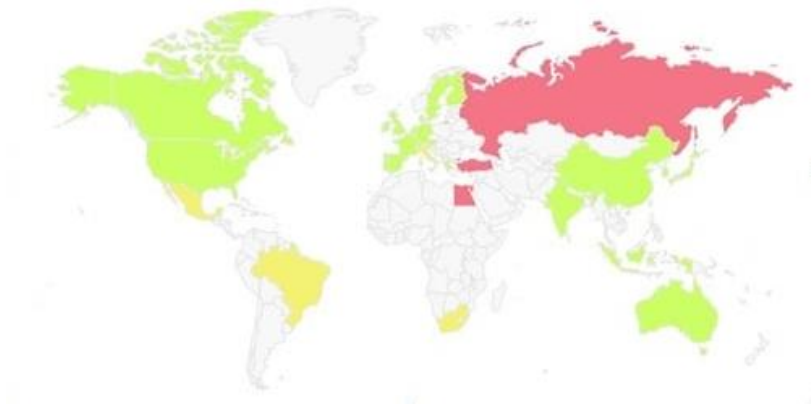
Kredi risk primi veya kredi temerrüt takası-swap'ı (*Credit Default Swap- CDS*) alınan bir kredinin geri ödenmeme riskini tespit etmek ve bu riske karşı kredinin sigortalanması için kullanılan değerdir. Ülke kredi riskinin ölçülmesinde ve özellikle uluslararası yatırımcıların ülkeye yönelik risk algısının değerlendirilmesinde CDS primleri dikkate alınır. CDS oranları; Türkiye'nin dış borçlanma maliyetlerini doğrudan belirliyor.

Türkiye'nin CDS oranı 2013 yılında 131 baz puan, en yüksek olduğu Temmuz 2022 de 882 baz puan, şimdi de 368,40 baz puandır.

Türkiye eğer dışarıda yüzde 5 faizle beş yıllık tahvil satacaksa, bu tahvilin maliyeti yüzde 5 faiz artı yüzde 3,7 CDS oranı, eşittir yüzde 8,7 demektir.

World Government Bonds (Devlet tahvilleri) 5 yıllık CDS oranlarına göre Dünyanın en riskli üç ülkesi; sırasıyla, Rusya, Mısır ve Türkiye'dir. Bu üç ülke Dünya risk haritasında kırmızı ile gösteriliyor. Aşağıdaki Dünya haritası aynen alınmıştır.

Sovereign 5Y CDS

Aşağıdaki tabloyu da yine aynen aldım. Standart en poor's notuna göre Rusya'nın notu çöp seviyesinde, Türkiye ve Mısır'ın notu da B seviyesindedir. B seviyesi aşırı spekülasyon yatırım yapılmaz seviyesidir.

Türkiye'nin üstünde Güney Afrika BB-'ye yükseliyor.

Ülke	Değerlendirme	
	S&P	5Yıllık CDS ▲
İsviçre	AAA	8.96
Danimarka	AAA	13.20
Hollanda	AAA	14.90
İsveç	AAA	16.40
Avusturya	AA+	17.67
Almanya	AAA	19.70
Finlandiya	AA+	23.64
Belçika	AA	24.04
Avustralya	AAA	24.23
Fransa	AA	27.48
İrlanda	AA	27.57
Japonya	A+	31.73
Birleşik Krallık	AA	33.24
Güney Kore	AA	36.67
Kanada	AAA	39.60
Amerika Birleşik Devletleri	AA+	47.77
Portekiz	BBB+	49.65
İspanya	A	52.82
Çin	A+	72.45
Yunanistan	BBB-	82.66
Hindistan	BBB-	82.93
Endonezya	BBB	85.33
İtalya	BBB	105.42
Meksika	BBB	108.91
İsrail	AA-	121.88
Brezilya	BB-	166.87
Güney Afrika	BB-	259.25
Türkiye	B	368.40
Mısır	B-	1588.33
Rusya	NR	13775.17

14.11.2023

Tekrar etmek gerekirse, Türkiye'nin CDS oranı düştü ve fakat yukarıda haritada görüldüğü gibi riskli sınırın altına inmedi. Önceki yıla göre düşmesi, Merkez Bankası ve Mehmet Şimşek'in geleneksel Ortodoks politikalar uygulanacağını söylemesidir. Dünya Bankası da bu anlayış için destek kararı verdi.

İyi gelişme; Devlet tahvillerinde temerrüt riski yüzde 6,5'e gerilemesidir. Ne var ki toplam 480 milyar dolar olan dış borç stoku içinde kamu dış borçları ve hazine kefaleti dış borçlar tutarı 140 milyar dolardır. Kalan dış borç stoku bankalar ve özel sektöre aittir.

Öte yandan, bugünkü hükûmet politikaları devam ederse, Türkiye'nin CDS oranları artacak ve mevcut doğrudan yabancı yatırım sermayesi de çıkacaktır.

Hükûmet, önlem almak yerine, siyaha beyaz diyerek, halkı ters köşe ediyor.

Son bir haftaya bakmak yeterlidir;

Sayın Cumhurbaşkanı *"Enflasyonun belini kırdık, etkisini de sileceğiz"* diyor. Yaşamakta zorluk çeken bir toplum bu söze nasıl inanır? Halk inansa da sermaye inanır mı?

Dünkü medyada yer aldı; Dünyada kırmızı bültenle aranan Comencherro adlı uyuşturucu kaçakçısı çeteye, Türkiye vatandaşlık vermiş. Bu şartlarda hükûmete güven oluşur mu?

Anayasa'nın *"AYM ile diğer mahkemeler arasında uyumsuzluk olursa AYM kararları geçerlidir"* demesine rağmen, hükûmet ve ortağı MHP Anayasayı değiştirmek için yüksek mahkemeleri birbirine düşürdü. Bu durumda yabancı sermayeye mülkiyet güvencesi nasıl veririz?

Türkiye elbette Gazze'de insanların öldürülmesine göz yumamaz. Ama Hamas'ı kutsamak, İsrail'e baskın sırasında ölenleri görmezden gelmektir.

Sonuç olarak; siyasi iktidarın bugünkü anlayışı içinde yabancı yatırım sermayesi gelmez. Bundan sonra istikrar beklemekte safdillik olur.

İbrahim Kahveci

Faturayı ödemeye hazır mısınız?

Seçimden sonra “Rasyonel Politikalara” geri döndük.

Yüzde 30 seviyelerinde seyreden tüketici kredileri şu sıralar yüzde 60 sınırlarında geziyor. Ticari krediler ise yüzde 50 sınırının üzerine çıkmış durumda. Lakin ticari kredilerin yüzde 15 bandından buraya geldiğini unutmayalım.

Rasyonel politika ne demek?

Bizdeki anlamı şu: Enflasyon ile faiz arasındaki ilişkinin kurulması demek...

Temmuz ayının ilk günü “**Faturayı kim ödeyecek?**” başlıklı yazımda da bu işin “Yerel Seçimlere” kadar kademeli gideceğini belirtmişim. Hani “seçimden önce zam yapacak enayi miyim” siyasetine “seçimden önce reel faize geçecek kadar ...” diyebiliriz.

Reel faiz nedir?

Enflasyonun üzerindeki faiz oranıdır.

Olayı şöyle izah edelim: Duruma göre yüzde 50 faiz aslında yüzde 10 faizden daha düşüktür. Eğer enflasyon yüzde 60 ise yüzde 50 faiz negatif faizdir ve düşüktür. Ama enflasyon yüzde 7 ise yüzde 10 faiz yüksektir ve reeldir. O nedenle faizler reel çıkmadan gerçek ekonomik tablo ile yüzleşmeyeceğiz.

Şimdilik sadece durumu hafifletiyoruz.

Mesela perakende satış hacmi geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 13,8 artış yaşamış ise hala rasyonel politik seviyeye gelemedik demektir.

Rasyonel politika gelirin kadar tüketmeyi hedefliyor. Veya kredili tüketimi rasyonelleştirmeyi amaçlıyor.

14.11.2023

Demiştik ya... Tam rasyonel politikayı muhtemelen yerel seçimlerden sonra göreceğiz.

Daha önce rasyonel politikayı son tarihlerde Berat Albayrak uygulamıştı. Haziran 2018 seçimlerinden sonra MB faizleri rasyonel seviyeye yükseltilmiş ve “**Kemer Sıkma Politikasına**” geçilmişti.

Orada ne olmuştu?

Altta grafikte durumu görüyorsunuz.

Mart 2018-Mart 2020 döneminde **3 milyon 070 bin lise ve lise altı eğitilmiş işini kaybetmişti**. (daha önceki yazımda bu tarihi Şubat 2018-Şubat 2020 alıyor ve rakamı 2 milyon 252 bin buluyordum ama doğrusu mart ayından almaktı)

Bunun anlamı şu: **Kemer sıkma politikalarında faturayı alt eğitim grubu ödüyor**.

Çünkü Türkiye bilime karşı bir yönetim anlayışında ekonomisini sürdürüyor ve bu durum katma değerli, kaliteli üretimi engelliyor. Bu nedenle ilk krizde en ağır fatura alt eğitim grubuna çıkıyor.

Yerli-Milli veya beka sorunu gibi söylemler aslında faturanın kime çıkacağını da göstermektedir. Nitekim geçmiş tablolar bunu net olarak ortaya koyuyor.

Burada şunu sorabiliriz. İktidarın söylemlerine en fazla eğilim gösteren kesim neden faturayı da ödüyor ama hala bu söylemlere itibar ediyor?

Sanırım burada hafıza devreye girmektedir. Başka izahı mümkün değil...

Son olarak şunu hatırlatalım. Seçimden sonra iktidar değişmezse ne olabilir diye sormuş ve iki seçenek vermiştik.

YIKIM DÖNEMİ: Burada iktidar değişmez ve seçimden önceki irrasyonel (negatif faiz) politikası sürerse bir süre aynı sanal bolluk sürer ama aniden çok büyük bir yıkım süreci yaşayabiliriz demiştik. İyi ki bu politika uygulanmadı, çünkü yıkım süreci işleseydi çok ağır fatura çıkacaktı.

SIKINTI DÖNEMİ: İkinci seçenek ise sıkıntılı dönem olarak ifade ettiğimiz şu an yaşadığımız süreçti. (daha geniş bilgi için seçim öncesi yazılara bakabilirsiniz)

14.11.2023

Şimdi şunu ekleyelim: İktidar değişseydi yönetimde güven unsuru ekleneceği için sıkıntı dönemi ve maliyeti daha az olacaktı. Bunu da seçimden önce defalarca dile getirmiş ve kaleme almıştık.

Maalesef ki şu önümüzdeki 2 yıla yakın dönemi sıkıntılı bir süreç içerisinde geçireceğiz. Ama yine ekleyelim ki ülkemizin temel sorunlarına yönelik bir adım atılmadığı için yine günü kurtarma politikaları ile yaşayıp gideceğiz.

Hem kısa vadede hem de orta-uzun vadede fatura ödemeye devam edeceğimiz için gerçekten çok üzgünüm. Keşke bir çaresi olsaydı.

